

А. А. Гриценко

Грошовий ринок

ГРОШОВИЙ РИНОК – сукупність відносин між економічними суб'єктами з приводу купівлі і продажу грошей як специфічного товару. У процесі господарювання в одних суб'єктів виникають тимчасово вільні кошти, а у ін. – потреба в додатк. фінанс. ресурсах, зокрема вільні кошти з'являються у домогосп-в, якщо вони витрачають менше, ніж отримують доходів, створюючи заощадження, і у фірм, що накопичують грош. ресурси для інвестицій у майбутньому. З ін. боку, фірми і домогосп-ва можуть мати потребу в коштах для розширення або оновлення виробництва, купівлі дорогих товарів довгострок. користування тощо. У зв'язку з цим виникає механізм перерозподілу коштів, через який тимчасово вільні ресурси одних суб'єктів передаються (за певну плату) у тимчасове використання ін. Таким чином формується попит на гроші та їх пропозиція, залежно від співвідношення яких встановлюються ціни на гроші.

Існують два осн. канали руху коштів від власників до позичальників: прямого і непрямого (опосередкованого) фінансування. У першому випадку гроші рухаються безпосередньо від власників до позичальників, у другому – через фінанс. посередників (банки, пенсій. фонди, інвестиц. компанії тощо). Залежно від форм організації ринку виділяють ринок банків. позик, на якому посередниками виступають банки, що купують і продають гроші, перетворюючи заощадження у кредити, і ринок фінанс. активів, на якому гроші продаються в обмін на фінанс. документи. Розрізняють також ринок грошей, де вони продаються як купівел. і платіж. засіб (зокрема кредит для придбання меблів), і ринок капіталів, де гроші продаються як капітал, тобто вартість, що у процесі її використання повинна принести прибуток (зокрема кредит на реконструкцію підприємства). До ринку грошей відносять короткострокові позики і ринок боргових зобов'язань до одного року, а до ринку капіталів – середньострок. позики і ринок фінанс. активів строком більше року. За критерієм розрізнення нац. грошей та іноз. валюти в Україні виділяють гривневий і валют. ринки. Особливим сегментом Г. р. є міжбанків. ринок, на якому банки продають і купують гроші у вигляді короткострок. позик для підтримання поточ. ліквідності, упр. ризиками і одержання додатк. прибутків.

Важливе значення для забезпечення стабільності грош. одиниці і функціонування банків. системи має відкритий ринок, на якому Центр. банк продає і купує цінні папери держави (власні або уряду), оскільки його операції на відкритому ринку є одним із найважливіших інструментів монетар. політики, регулювання грош. маси в обігу. Уряд для вирішення бюджет. проблем може використовувати позики, випускаючи держ. цінні папери і реалізуючи їх через Центр. банк, який, у цьому випадку, виступає агентом уряду. 2005 НБУ випустив в обіг 65,4 млрд грн, а вилучив з нього – 24,1 млрд (2,6 млрд – через продаж валюти, 15,1 – повернення раніше наданих кредитів рефінансування, 6,4 – операції з держ. цінними паперами). Чиста безготівкова емісія склала 41,3 млрд грн, зокрема через валют. ринок – 50,8 млрд. Вклади населення у банки за рік зросли до 73,3 млрд грн, кредити, надані комерц. банками, становили 141,7 млрд. На первин. ринку держ. цінних паперів залучено до бюджету 7,2 млрд грн, обсяг торгів на Міжбанків. валют. ринку з купівлі склав 45,6, а з продажу – 45,8 млрд дол. США. Ринок цінних паперів в Україні розвивався менш активно, ніж ринок банків. кредитів. У період екон. зростання Г. р. поступово набуває більш збалансованого характеру.

Рекомендована література

1. Ющенко В., Лисицький В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. К., 1998;
2. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. К., 1999;
3. Роджер Лерой Миллер, Девід Д. Ван-Хуаз. Современные деньги и банковское дело / Пер. с англ. Москва, 2000;
4. Гальчинський А. С. Теорія грошей: Навч. посіб. К., 2001;
5. Гроші та кредит. К., 2001.

Бібліографічний опис:

Грошовий ринок / А. А. Гриценко// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32041>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).